

Правилник о наставном плану и програму огледа италијанског језика као обавезног предмета за основну школу

Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 4/2001
од 5.10.2001. године.

Члан 1.

Овим правилником утврђује се наставни план и програм огледа италијанског језика као обавезног предмета за основну школу.

Оглед италијанског језика остварује се по наставном плану страног језика као обавезног предмета у основној школи ("Службени гласник РС - Просветни гласник", број 4/90), ("Службени гласник РС - Просветни гласник", број 2/97, "Просветни гласник", бр. 2/92, 13/93, 1/94, 5/95, 6/96, 8/97, 14/97, 10/98 и 2/2000).

Наставни програм огледа из става 1. овог члана одштампан је уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 2.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Просветном гласнику".

Број 110-00-83/2001-08

У Београду, 15. септембра 2001. године

Министар,
проф др Гашо Кнежевић, с.р.

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ОГЛЕДА

ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК

(Страни језик као обавезан предмет - V, VI, VII и VIII разред)

ЦИЉ И ЗАДАЦИ НАСТАВЕ

Циљ наставе италијанског језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења италијанског језика.

Задачи наставе италијанског језика у основном образовању стога јесу: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова; стицање позитивног односа према другим језицима и културама уопште и италијанског језика посебно, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији; стицање свести и сазнања о функционисању италијанског и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из италијанског језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима италијанског језика, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење италијанског или другог страног језика.

V РАЗРЕД

(4 часа недељно, 144 часа годишње)

(48 часова обраде + 96 часова увежбавања, провере и систематизације)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Разумевање говора

На крају петог разреда, ученик треба да:

- препознаје италијански језик међу другим страним језицима;
- препознаје изјавну, заповедну и упитну интонацију;
- препознаје гласове, са посебним освртом на оне који се разликују од нашег гласовног система;
- разуме оне изразе које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад и друго;
- разуме кратке дијалоге и монолошка излагања до пет реченица, исказана природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који садрже искључиво језичку грађу обрађену током петог разреда;
- разуме једноставне дечје песме и бројалице везане за обрађену тематику.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- правилно изговара гласове, посебно оне које наш језик не познаје;
- правилно репродукује основне интонацијске схеме;
- користи устаљене изразе учтивости;
- поставља питања и даје императивне исказе у основној комуникацији на часу и у игри;
- ступи у дијалог у оквиру 4 до 5 реплика, постављањем питања и одговарањем на њих, води разговор у оквирима комуникативних функција (говорних чинова) и лексике обрађених током петог разреда;
- монолошки, без претходне припреме али уз наставников подстицај, у 3 до 5 реченица представи себе или другога, подстакнут питањима саопшти садржај наративног текста, или опише ситуацију, слику и лице, предмет, односно животињу;
- интерпретира кратке, тематски прилагођене песме и бројалице/рецитације.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- упозна и, када је у питању позната језичка грађа, савлада технике читања у себи и гласног читања;
- упозна основна правила графије и ортографије;
- разуме упутства за израду вежбања у уџбенику и у радним листовима;
- разуме смисао кратке писане поруке, честитке и разгледнице;
- разуме глобално и селективно садржај непознатог текста који се састоји од искључиво познате језичке грађе.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- упозна основна правила графије, ортографије и интерпункције у оквиру усмено стечених језичких знања;
- пише кратке реченице на основу датог модела;
- кратко одговори на једноставна питања (ко, шта, где) која се тичу обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично;
- пише речи и кратке реченице на основу дате слике или другог визуелног подстицаја;
- пише кратку поруку, честитку, разгледницу;

- издвоји и напише кључне речи из обрађеног дијалога или текста.

Развијање способности и метода учења италијанског језика

На нивоу почетног учења, ученик треба да:

- упозна начин коришћења уџбеника, радне свеске и других елемената дидактичког комплета за овај предмет;

- упозна различите врсте активности и вежбања и њихову сврху;

- разуме начине и критеријуме вредновања знања;

- затражи помоћ наставника када нешто не разуме или не уме да уради сам.

Ученик треба да постане свестан разлика између усмене и писане форме италијанског језика.

Треба да разуме потребу континуираног и систематског савладавања језичких садржаја - изговора и интонације, лексике, граматике - у складу са сопственим когнитивним стилем, поштујући нека основна начела методологије, нпр:

- да гласове, слогове, речи и реченице изговара наглас ради утврђивања изговора и његовог трајног усвајања;

- да памти род именица уз употребу одређеног члана;

- да речи памти изоловано и у реченичним склоповима;

- да глаголе, пошто их је упознао кроз различите реализације говорних чинова, учи по следећим етапама: употреба глагола у реченици као усменом исказу, усмена парадигма праћена примерима, употреба глагола у реченици као писменом исказу, писмена парадигма праћена примерима.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Тематика¹⁾

Породица: чланови породице, њихове свакодневне навике и обавезе у кући; породица на окупу; дом, просторије у стану, намештај; идентификација особа и предмета и описивање њихових особина и својстава; хигијенске навике; кућни љубимци, њихове особине и потребе; прославе у породици (рођендан, Божић, Нова година).

Школа: живот у школи - ситуације на часу, школски прибор; ситуације за време одмора; дечје игре.

Живот младих: облачење, исхрана, слободно време - телевизија, игре, спорт, музика, дружење и заједнички изласци (одлазак на базен, у зоолошки врт, забавни парк и посластичарницу).

Свакодневни живот: место/крај у којем ученик живи (град/село); људи и деца из суседства; куповина у самопослузи; саобраћајна средства.

Природа: клима и годишња доба; основни односи у простору; оријентација у времену и простору; време по часовнику (пуни сати); однос према окружењу: понашање на јавним местима.

¹⁾ Наведене теме по разредима односе се на живот и ситуације у Италији и у нашој земљи и могу се поновити и у следећим разредима.

Школски писмени задаци

Један писмени задатак у другом полугодишту.

Садржаји програма језика и цивилизације

Говорни чинови

Говорни чинови	Реализација говорних чинова
1. Свакодневни друштвени контакти	
Поздравити	Buongiorno/arrivederci Buongiorno/arriveder La signora/signore/signor Gino Buonasera! Ciao! Salve!
Представити себе и другог	Io mi chiamo.../ Io sono ... Sono jugoslavo. Ho 12 (dodici) anni. No, io non sono... Anna, questa è Maria/...questo è Marco
Тражити од другог да се представи	Come ti chiami? Quanti anni hai?
Захвалити се и одговорити на захваљуивање	Grazie. Grazie, grazie mille. Grazie, signora/ signore. No, grazie... Prego.
Обратити се вршњаку/одраслом	Marco! /Scusi, signora/signore!
Извинити се	Scusa, Marco! /Scusi, signora/signore!
Похвалити	Bravo!/Brava!/Bravi!/Brave!
честитати	Auguri! Auguri di buon compleanno! Buon Natale! Buon Anno!
Зажелети срећу	Auguri!
Учтиво замолити	Per favore.../Scusi, posso...
2. Размена информација	
a) О себи:	
- представити своју породицу, пријатеље, школу, место	(Questa) è mia sorella/ (Questo) è mio fratello. (Questi) sono i miei genitori. (Questa) è la mia città/la mia scuola.

	Io abito in via/...in piazza
- говорити о оном што се воли/ не воли/више воли	Mi piace.../Mi piacciono... Preferisco andare al cinema/Preferisco la pizza.
- исказати припадање/ неприпадање	Questo è mio... È mio... Io ho.../Io non ho...
- говорити о својим активностима	Vado a scuola. Facciamo la ricreazione a scuola.
б) О другоме:	
- тражити информације о трећем лицу, о предмету	Chi è? Cosa fa? Che cos'è
- именовати лица, животиње и предмете	(Questo) è Paolo. (Questa) è la signora Marini. (Questo) è il mio gatto.
- тражити разна обавештења о трећем лицу, о животињи, о предмету	Chi è/ Chi sono? Di chi è/ Di chi sono? A chi.../Con chi...? Che cosa è/ Che cos'è/ Che cosa sono? Come è /Com'è /Come sono? Di che colore è/sono? Dove è/ Dov'è/Dove sono? Di dove sei/ è/sono?
- описати, окарактерисати, рећи облик, боју, врлину, ману	È piccolo/grande/bello/brutto... È gentile/simpatico...
- исказати припадање/неприпадање	Mia sorella ha.../Mio fratello non ha... Di chi è/sono? È/sono di Mario.
- исказати количину, интензитет	Tanto, poco, molto, tutti, tutta la classe, nessuno
- тражити обавештења која се односе на место, време, начин, узрок	Marco arriva a Belgrado. - Quando? Come? Non vado al cinema. - Perché? Domenica. Alle nove. In primavera.
3. Исказивање осета, расположења и личних ставова	
- исказати физичко стање	Sto bene/male. Ho caldo/freddo. Ho mal di testa. Ho fame/sete. Ho sonno.
- исказати расположење	Sono contento/stanco.
- исказати потребе и жеље	Maria vuole andare a casa. Voglio un panino.
- исказати задовољство/разочарење, изненађење	Bene! Perfetto! Che bella musica! Quanta neve! Evviva! Che peccato!
- исказати слагање/неслагање, прихватање/неприхватање	Va bene. Hai ragione. D'accordo/ sono d'accordo. Come no! Non sono d'accordo. Non hai ragione. No, non mi piace. Non voglio andare al cinema!
4. Исказивање модалитета радње	
- рећи шта се зна/не зна	So andare in bicicletta/Non so nuotare.
- рећи шта се може/не може учинити	Possiamo/non possiamo
- рећи шта се жели/не жели урадити	Voglio/non voglio
- рећи шта се мора/не мора/ не сме урадити	Devo/non devo
- тражити дозволу да се нешто уради	Posso uscire? Possiamo andare al cinema?
- дозволити/забранити	Sì, puoi andare al cinema. Ragazzi, finite di giocare!
- исказати намеру	Voglio mettere un disco.
5. Исказивање заповести, тражење од неког да нешто уради	
	Prendi la penna! Chiudi la porta! Non partire adesso! Signora, per favore, chiuda la porta! Vogliamo tornare in albergo? Adesso possiamo mangiare la torta! Può venire, dottore?

Морфосинтаксички и фонетски садржаји

Фонетика и ортографија

Абецеда и ортографска правила. Постепено увођење у правилан изговор и интонацију, са посебним освртом на гласове који се разликују од нашег гласовног система. Изговор и писање гласова са одговарајућим графемом, диграмом и триграмом (с, g, ci, gi, ch, gh, gli, sc, qu, z, gn, s,). Појачани изговор самогласника. Положај акцента. Бележење акцента. Елизија. Крњење речи. Интонација

упитних и изјавних исказа.

Морфосинтакса

Именица

Властита имена лица и градова: *Maria, Giovanni, Belgrado, Roma* итд.

Заједничка именица, род именица, правилна једнина и множина именица.

Члан

Облици одређеног и неодређеног члана. Основна употреба.

Слагање одређеног и неодређеног члана са именицом или придевом.

Члан спојен с предлозима *di, a, da, in, su* и *con*.

Партитивни члан као суплетивни облик множине неодређеног члана (*C'è un libro: Ci sono dei libri*).

Употреба члана уз присвојни придев и именице које исказују блиско сродство (*Ma sorella si chiama Ada. Domani andiamo a Roma con i nostri nonni*).

Положај члана и предлога уз неодређени придев *tutto*.

Партитивни члан.

Заменице

Личне заменице у служби субјекта: *io, tu, lui, lei, Lei, noi, voi, loro*.

Наглашене личне заменице у служби објекта: *me, te, lui, lei, Lei, noi, voi, loro*.

Ненаглашене личне заменице у функцији индиректног (*mi, ti, Le gli, le, ci, vi, gli*) и директног објекта (*mi, ti, La, lo, la, ci, vi, li, le*).

Присвојне заменице (*mio, tuo, suo, nostro, vostro, loro*). Показне заменице (*questo, quello*).

Упитне заменице *chi?* и *che?/ che cosa?*

Неодређене заменице *ognuno* и *qualcuno*.

Придеви

Описни придеви, слагање придева и именице у роду и броју. Описни придеви *buono* и *bello*; неодређени придев *tutto*.

Присвојни придеви: *mio, tuo, suo, nostro, vostro, loro*. Употреба члана уз присвојне придеве.

Морфолошке одлике придева *questo, quello, bello* и *buono*.

Присвојни придеви и показни придеви.

Неодређени придеви *ogni* и *qualche*.

Назив боја, морфолошке особености придева *viola, rosa, blu, arancione*.

Предлози

Прости предлози *di, a, da, in, con, su, per, tra, fra* и њихова основна употреба.

Предлози *dentro, fuori, sotto, sopra, davanti dietro*.

Употреба предлога *di* (*Marco finisce di fare i compiti. La mamma dice di non fare tardi*), *a* (*Vado a giocare. Sei bravo a pattinare. Usciamo a giocare con gli amici*).

Глаголи

Садашње време (*Presente*) трију конјугација. Садашње време неправилних глагола: *essere, avere, andare, fare, bere, venire, stare, uscire, dire*.

Садашње време модалних глагола *volere, dovere, potere, sapere*.

Императив, заповедни начин (без облика за треће лице множине).

Повратни глаголи.

Употреба глагола *piacere*.

Изрази са глаголима: *avere un voto in, avere fame (freddo, sete, paura, caldo), giocare* са предлозима, *andare* са предлозима, *piacere* у безличној употреби, *volere, essere bravo a, in, che cosa fa, dove lavora, avere mal di testa, gola, denti*, израз *c'è/ci sono, ci vuole/ci vogliono*. Правописне особености глагола и конјугације са завршетком *-care, -ciare, -gare, -giare*. Нерација.

Прилози

Потврдни, одречни (*si, no*). Основни прилози и прилошки изрази за одређивање времена (*prima, durante, dopo*) и простора.

Упитни прилози: *quando?, come?, perché? dove?*

Прилошки изрази: *a destra, a sinistra, dritto*.

Бројеви

Главни бројеви од 1 до 100, 1000, 2000.

Редни број *primo* искључиво за исказивање датума.

Бројеви у служби исказивања датума и часа.

Речце

Речца *ci* (с прилошком вредношћу), *ne* (с партитивном вредношћу).

Синтакса

Проста и проширена реченица:

Субјекат и предикат и један од додатака. Примери: *Marco legge, Marco legge un libro. Il libro è sul tavolo*.

Проста и проширена реченица у потврдном и у одричном облику.

Упитна реченица:

- с конструкцијом изјавне реченице потврдног облика и упитном интонацијом (*Leggete? Scrivete bene?*);

- с конструкцијом изјавне реченице у одричном облику и упитном интонацијом (*Non leggete? Non scrivete?*);

Сложена реченица

Изјавна објекатска (*La mamma dice a Marco che domani arriva il nonno*).

Индиректна наредба дигре + ди. (*La mamma dice a Marco di comprare del latte*). Намерна реченица (*Andiamo a giocare*).

Временска реченица (*Prima di uscire telefona a Marco*).

Ред речи у реченици.

Структуре везане за свакодневне ситуације у разреду за сва четири разреда (претежно рецептивно)

Chi è assente. Presenti tutti? Cancella la lavagna, per favore! vieni qua/qui! Vieni alla lavagna! Va' al tuo posto! Ascoltate la cassetta! Ascoltate bene! Attenzione! (Fate) silenzio! Lavorate in gruppo/in coppia! Scrivete la data!

Ascoltate e ripetete! Siete pronti? Fa' la domanda a Pietro! Domanda a Pietro! Rispondi! Apri/Chiudi la finestra/porta Ascoltate bene! Attenti alla consegna! Dagli/dalle il tuo libro! Dagli/dalle la penna! Prendi il tuo libro! Apri a pagina ... vogliamo giocare? Giochiamo? Che gioco volete fare? Con che cosa volete giocare? Chi ha vinto? Vince/Ha vinto ... Cantiamo? Cantiamo tutti insieme!

Елементи цивилизације

Поред упознавања са начинима понашања својственим италијанској култури (поздрављање, тражење, захваљивање итд. у различитим ситуацијама), ученици треба да упознају и:

- назив земље, становника и језика;

- изглед земље, заставу, симболе, основне географске појмове;

- главни град, његов симбол;

- неке типично италијанске производе;

- италијанска имена и презимена;

- неке италијанске личности (из света уметности, науке, филма и музике), чувене у међународним оквирима;

- оброке, италијански начин исхране;

- Божић, Нову годину у Италији.

VI РАЗРЕД
(3 часа недељно, 108 часова годишње)
(36 часова обраде + 72 часа увежбавања, провере и систематизације)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Оперативни задаци за пети разред, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Разумевање говора

На крају шестог разреда, ученик треба да:

- препознаје изјавну, заповедну и упитну интонацију;
- разуме дијалоге и монолошка излагања до десет краћих реченица, исказана природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који садрже искључиво језичку грађу обрађену током петог и шестог разреда;
- разуме песме везане за обрађену тематику и рефрене актуелних песама примерених учениковом узрасту.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- даље усавршава изговор гласова;
- правилно репродукује основне интонацијске схеме, као и оне које исказују емотивна стања: одушевљење, радост, тугу, разочарање;
- користи спонтано најчешће устаљене изразе учтивости;
- поставља питања предвиђена програмом за пети и шести разред, а која се односе на садржај обрађеног дијалога, наративног текста или на једноставну свакодневну ситуацију;
- даје императивне исказе у комуникацији на часу и у игри (давање дозволе, изрицање забране);
- ступи у дијалог и у оквиру 6 до 8 реплика, постављањем питања и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција (говорних чинова) и лексике обрађених током петог и шестог разреда;
- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица представи себе или другог, дајући поред основних података, и обавештења која се тичу склоности и интересовања;
- у неколико кратких реченица саопшти садржај наративног текста, или опише ситуацију, слику и лице, предмет, односно животињу;

- спонтано честита рођендан, Нову годину, Божић, Ускрс;

- интерпретира кратке, тематски прилагођене песме и рецитације.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- даље савлада технике читања у себи и гласног читања на претходно усвојеној језичкој грађи;
- даље савладава основна правила грађије и ортографије;
- разуме унутрашња за израду вежбања у уџбенику и радним листовима;
- разуме, глобално и селективно, садржај електронске поруке, телефонске писане поруке, телеграма и кратког неформалног писма;
- разуме, глобално и селективно, садржај непознатог текста који се састоји од искључиво познате језичке грађе;
- разуме глобално садржај непознатог текста који садржи понеку непознату реч, под условом да нису у питању кључне речи.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- даље упознаје основна правила и карактеристичне изузетке када је реч о грађији ортографији у оквиру усмено стечених језичких знања;
- пише сложеније реченице на основу датог модела;
- одговори на питања (ко, шта, где, како, зашто) која се тичу обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично;
- пише реченице изоловано или у краћим целинама (до 50 речи), на основу дате слике или другог визуелног, звучног или писаног подстицаја;
- пише једноставне електронске поруке, телеграме и кратка неформална писма;
- издвоји најбитније елементе из обрађеног дијалога или текста и преформулише садржај уз коришћење савладане језичке грађе (до 50 речи).

Развијање способности и метода учења италијанског језика

На овом нивоу учења, ученик треба да постане свестан разлике између језичког регистра који користи у комуникацији са вршњацима и онога који користи у комуникацији са одраслима.

Ученик треба да упознаје стратегије разумевања непознате речи на основу контекста.

Поред тога ученик треба да разуме и познаје:

- основну терминологију (на матерњем језику и евентуално на италијанском) која се тиче фонетских, лексичких и морфосинтаксичких категорија предвиђених Програмом;
- начин коришћења уџбеника, радне свеске и речника.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Тематика

Породица: занимања одраслих чланова породице; обавезе у кући (постављање стола, рад у врту и сл.); понашање за столом; распуст.

Школа: наставни предмети и распоред часова; спортске активности.

Живот младих: одлазак у биоскоп, библиотеку, циркус, на излет; штампа за младе; џепарац; игре на компјутеру.

Свакодневни живот: одлазак лекару; посета болесном другу; куповина (поклона, школског прибора, одеће, обуће и сл.).

Природа: знаменитости места и околине где ученик живи; оријентација у времену и простору; казивање датума, сата и минута; животињски свет (домаће и дивље животиње); употреба основних мера; однос према окружењу: понашање у природи.

Школски писмени задаци

По један писмени задатак у сваком полугодишту.

Садржаји програма језика и цивилизације

Говорни чинови

Говорни чинови за пети разред, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Говорни чинови	Реализација говорних чинова
1. Свакодневни друштвени контакти	

Поздравити се на растанку	<i>A domani! A stasera! A più tardi!</i>
Захвалити се	<i>Grazie. Tu sei (Lei è) molto gentile!</i>
Извинити се	<i>Scusi! Scusi tanto!</i>
Пожелети леп провод, успешан рад	<i>Divertiti! Divertitevi! Buon lavoro! Forza!</i>
Питати за нечије здравље и одговорити на такво питање	<i>Stai bene/meglio? Sì, grazie, sto bene/sto meglio. Come va? Grazie. Adesso va bene. Hai febbre? No, ma ho ancora mal di gola.</i>
Позвати, предложити неку активност, прихватити и одбити	<i>Vieni alla mia festa? Vieni da me, ho un nuovo videogioco! Possiamo studiare insieme! Oh, sì, volentieri! Buona idea! Mi dispiace, ma questo fine settimana devo andare dai nonni. Oggi non posso, ma... Domani, se ti va!</i>
Уговорити састанак	<i>Vieni a casa mia alle cinque. Ci vediamo alle cinque. Ci troviamo alle cinque davanti alla scuola. Alle cinque, da Marco.</i>
Тражити реч	<i>Posso dire io qualcosa? Vorrei dire qualcosa. Permetti? Permettete?</i>
2. Размена информација	
Исказати присуство/одсуство, постојање/непостојање	<i>Mia sorella è a casa, i miei genitori sono assenti/sono partiti (non ci sono. Non c'è nessuno. C'è... non c'è. Ci sono... non ci sono. C'è qualcosa? Non c'è nulla/niente.</i>
Питати за раздаљину, меру, дати та обавештења	<i>È lontano? No, è vicino. Ci vogliono dieci minuti. È a dieci minuti da casa. È pesante?/pesa? Quanto pesa? Due chili. Poco. /Non pesa molto. E leggero.</i>
Питати за цену, дати обавештење о цени	<i>Quanto costa? Centomila lire. Molto. Poco. È a buon mercato. È caro.</i>
3. Тражење и давање обавештења о времену и месту	
Питати за пут, објаснити како се иде до неког одредишта	<i>Scusi, per favore, dov'è la posta? Va/vada dritto e dopo due isolati gira/ giri a destra/ a sinistra. La posta si trova vicino al Teatro Argentina.</i>
Дати једноставан географски репер	<i>Napoli si trova al sud (dell'Italia). Le Alpi sono al nord (dell'Italia).</i>
Питати за датум, рећи датум	<i>Che data è oggi? Oggi è il 3 maggio. Che giorno è oggi? (È) lunedì.</i>
Питати за време, рећи време по часовнику	<i>Che ore sono? Sono le 10 e mezzo. È l'una.</i>
Дати обавештења о почетку и трајању неког програма	<i>Il film comincia alle 8. Lo spettacolo dura due ore, dalle 20 alle 22.</i>
4. Исказивање расположења и личних ставова	
Исказати зебњу, страх	<i>Ho paura di non trovare la strada di casa. Dopo un film horror ho tanta paura.</i>
Утешити неког	<i>Su, dai, non è (tanto) grave.</i>
Понудити неком да бира	<i>Cosa prendi? La pizza o il calzone?</i>
Изабрати	<i>Prendo questo qui/quello là.</i>
Рећи шта се више воли	<i>Preferisco la pizza. E mio gioco preferito è...</i>
Рећи шта је неко одлучио да уради	<i>Ho deciso di restare a casa.</i>
Исказати равнодушност	<i>Per me è lo stesso. Fa' come ti pare.</i>
Исказати замерку	<i>Non sei mai contento! Sempre di mal umore!</i>
Исказати нестрпљење	<i>Non vedo l'ora di tornare a scuola!</i>
Исказати сумњу	<i>Forse. Non sono sicuro... Io non lo so...</i>
Изразити слагање/неслагање	<i>Sono d'accordo. Va bene. Hai ragione.</i>
Тражити потврду свог мишљења	<i>E interessante... vero? Che ne dici? Sei d'accordo? Non è così?</i>
Поредити појаве	<i>Non è come da noi. Da noi è diverso.</i>
5. Исказивање модалитета	

радње

Рећи шта се мора урадити *Devo finire i compiti prima delle 7.*

6. Исказивање заповести, тражење од неког да нешто уради, предлагање да се нешто уради

Забранити неком да нешто уради *Non parlare più! Non tornare tardi!*

Давати сугестије и савете *Devi fare lo sport! Devi leggere di più! Fa' un po' di ginnastica!*

Морфосинтаксички и фонетски садржаји

Морфосинтакс

Члан

Употреба члана уз географске појмове, имена градова и држава, властита имена, презимена. Изостављање члана. Речца *le*.

Именице

Морфолошке неправилности именица:

именице без морфолошке ознаке за број (*l'autobus, il film, la bici*);

именице неправилног рода (*l'atleta/gli atleti, il problema/i problemi*);

Множина именица на *-co, -ca, -go, -ga*;

Именице на *-ista, -tore, -aio*.

Алтерација именица (основни суфикси за аугментатив, пејоратив, деминутив и хипокористике).

Придеви

Поређење придева: позитив, компаратив, релативни суперлатив. Синтетички (органски) облици компаратива и суперлатива (релативног и апсолутног) придева *piccolo, grande, buono, cattivo*. Разлика у значењу између аналитичких и синтетичких облика компаратива и суперлатива (*più grande : maggiore; più buono : migliore*). Аналитичко грађење суперлатива апсолутног (елатива) помоћу прилога *molto, troppo*.

Суфикс *-issimo*.

Основни суфикси за алтерацију придева.

Етници.

Бројеви до 1000 и више хиљада.

Редни бројеви (1-10.); наставка *-esimo* за грађење осталих редних бројева.

Заменице

Место ненаглашених личних заменица са уз глагол, уз рефлексивне глаголе, уз модалне глаголе, уз облике императива, инфинитива, партиципа прошлог (*passato prossimo*).

Здружили облици ненаглашених личних заменица.

Речца *esso* и ненаглашене личне заменице.

Повратне заменице.

Релативне заменице (*che, cui*).

Предлози

Значење и употреба предлога: *contro, dopo, prima, senza, vicino, lontano*.

Употреба предлога и члана уз личне заменице (*Il negozio è dietro l'angolo; Marco è dietro di me*).

Употреба предлога и члана испред назива градова и држава: *Vado a Roma; Vado nella mia bella Roma. Vado in Italia; Vado nella mia cara Italia*. и испред неких израза: *Vado a letto; Vado nel mio caldo letto*.

Глаголи

Императив правилних и неправилних глагола и императив повратних глагола (понављање познатих облика и увођење облика трећег лица множине).

Партицип прошли и прошло свршено време *Passato prossimo*: прелазних и непрелазних глагола; повратних глагола; неправилних глагола.

Будуће време (*Futuro semplice*) глагола с правилним и неправилним основама. Погодбени начин (*Condizionale presente*) глагола с правилним и неправилним основама.

Фонетске особености презент глагола II конјугације (*vincere, spegnere, salire*). Модални глаголи, ненаглашене личне заменице и речца *ci*. Инфинитивне структуре са предлозима: *per, di, a, da* + инфинитив. *Chiedere* и индиректни објекат.

Прилози

Грађење прилога помоћу наставка *-mente*.

Поређење прилога. Компаратив и суперлатив прилога *bene* и *male*.

Грађење суперлатива апсолутног прилога помоћу наставка *-issimo*.

Речца *ci* у прилошкој функцији.

Синтакса

Проширена реченица са два додатка. Ред речи у реченици. Упитна реченица са упитним речима (*Chi viene stasera?*) и са променом интонације (*Marco viene stasera?*).

Узвична реченица.

Сложена реченица: намерна, узрочна, погодбена у садашњем времену. Основне структуре с инфинитивом и предлозима *per, di, a, da*.

Положај здружених облика ненаглашених личних заменица у односу на глаголске облике.

Положај прилога *mai, sempre, ancora, già* уз *passato prossimo*.

Фонетика и ортографија

Правилна употреба акцента. Правилна употреба апострофа.

Елементи цивилизације

Поред упознавања са начинима понашања својственим италијанској култури, ученици треба да упознају и следеће:

- типичну италијанску породицу и њихове навике;
- типичан начин становања у Италији;
- навике италијанских вршњака у погледу одевања, исхране, коришћења слободног времена; обавезе италијанских вршњака у школи;
- појединости везане за податке и личности из света уметности, науке, привреде, филма, спорта и музике, познате у међународним оквирима;
- основне податке о географији, обичајима (Карневал, Ускрс) и начину живота у Италији.

(2 часа недељно, 72 часа годишње)
(24 часа обраде + 48 часова увежбавања, провере и систематизације)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Оперативни задаци из претходних разреда, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Разумевање говора

На крају седмог разреда, ученик треба да:

- разуме, поред оних израза које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад, и сасвим једноставна објашњења непознатих речи помоћу познатог а већ активно усвојеног вокабулара;

- разуме дијалоге и монолошка излагања од десет до четрнаест реченица, исказана природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који садрже искључиво језичку грађу обрађену током петог, шестог и седмог разреда;

- разуме песме везане за обрађену тематику и рефрене актуелних песама примерених учениковом узрасту и укусу.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- даље усавршава изговор гласова;

- користи спонтано најчешће устаљене изразе учтивости и оне који се тичу најчешћих ситуација на часу;

- поставља питања предвиђена програмом за пети, шести и седми разред, а која се односе на садржај обрађеног дијалога, наративног текста, на једноставну свакодневну ситуацију или на предмет његовог интересовања;

- даје императивне исказе у комуникацији на часу и у игри (давање дозволе, изрицање забране, давање савета, сугерисање);

- ступи у дијалог и у оквиру 8 до 10 реплика, постављањем питања и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција (говорних чинова) и лексике обрађених током петог, шестог и седмог разреда;

- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица представи себе или другога, дајући поред основних података, и обавештења која се тичу склоности и интересовања;

- у неколико кратких реченица саопшти садржај дијалога или наративног текста, или опише ситуацију, место, слику и лице, предмет, односно животињу;

- спонтано честита рођендан, Нову годину, Божић, Ускрс, постигнут успех;

- интерпретира тематски прилагођене песме и рецитације.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- даље савлада технике читања у себи и гласног читања на претходно усмено усвојеној језичкој грађи;

- даље савладава основна правила графичке и ортографичке уз уочавање правилности и неправилности;

- разуме обавештења и упозорења на јавним местима;

- разуме, глобално и селективно разноврсне садржаје неформалног писма или електронске поруке;

- разуме, глобално и селективно, садржај непознатог текста који се састоји од искључиво познате језичке грађе;

- разуме глобално садржај непознатог текста који садржи понеку непознату реч, под условом да нису у питању кључне речи.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- даље упознаје основна правила и карактеристичне изузетке када је реч о графичкој ортографичкој у оквиру усмено стечених језичких знања и уочава правилности и неправилности;

- пише кратке текстове на основу датог модела (до 80 речи);

- одговори на питања (ко, шта, где, како, зашто) која се тичу обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично;

- пише краће целине (до 80 речи), на основу дате слике или другог визуелног, звучног или писаног подстицаја;

- пише кратка неформална писма разноврсног садржаја;

- преприча, резимира обрађени дијалог или текст уз издвајање најбитнијих елемената и преформулисање садржаја (до 80 речи).

Развијање способности и метода учења италијанског језика

Ученик треба да настоји да одбаци неефикасне методе учења, а да усавршава оне које су се показале као ефикасне треба да буде свестан свог напредовања и да аналитички размисли о својим грешкама; треба да буде у стању да сопствене грешке уочи и исправи их уз консултовање уџбеника, свеске, граматике, речника и сл.

Ученик треба да разуме:

- начин коришћења аудио, видео и информатичких материјала сачињених за учење италијанског језика;

Ученику треба показати употребу и правилно коришћење речника, дати основне податке о речничкој литератури. Упознати га, *информативно*, са неким основним појмовима из области лексикографије: - шта представља одредница у речнику, шта су хомоними, синоними, антоними, фразеологизми.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Тематика

Породица: обичаји и исхрана (традиционална и здрава храна); слободно време (читање, друштвене игре, хоби); планирање заједничког путовања, припремање за пут, односи међу генерацијама.

Школа: слободне активности ученика (секције, приредбе, квизови).

Живот младих: промене у изгледу и понашању тинејџера; одлазак на изложбу/концерт, одлазак на екскурзију, у интернационални камп.

Свакодневни живот: дописивање; на аутобуској и железничкој станици, на аеродрому; саобраћај у главном граду (на улици и у подземној железници); празници (државни и традиционални).

Природа: однос према окружењу: очување чисте воде и ваздуха; угрожене животињске врсте.

Култура и уметност: видови стваралаштва; позната дела и ствараоци.

Школски писмени задаци

По један писмени задатак у сваком полугодишту.

Садржаји програма језика и цивилизације

Говорни чиновни

Говорни чиновни из претходних разреда, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Говорни чиновни	Реализација говорних чиновна
1. Свакодневни друштвени контакти	
Извинити се због узнемиравања	<i>Mi scusi, signora... Scusi se La disturbo...</i>

Замолити неког да се стрпи	<i>Un momento, per favore! Attenda un attimo, per piacere!</i>
Одбити понуду и предложити нешто друго	<i>Non, non posso andare al cinema, devo finire i miei compiti. Ma, domani potremmo andarci insieme...</i>
Почети и завршити неформално писмо	<i>Cara Marta, Salve Marta, ti scrivo per dirti... Con molto affetto Gianna A presto... Gianna Un cordiale saluto, la tua Gianna</i>
2. Размена обавештења (време, место и друго)	
Говорити о неком лицу, предмету или месту	<i>È una ragazza bionda è alta, frequenta la quarta... Questa e la casa in campagna dove abitano i miei cugini e dove l'anno scorso abbiamo passato le vacanze.</i>
Питати чиме се неко бави	<i>Che cosa fa tua madre? Che cos'è tuo padre? Di che cosa ti occupi?</i>
Тражити и дати обавештења о уобичајеним активностима	<i>Che cosa fai venerdì pomeriggio. Vado al cinema con Gianna e Paola.</i>
Тражити и дати обавештења о почетку неке радње	<i>Da quando abitate in questa casa? Da quando conosci Pietro? Da tre anni. Dal 1998. Da qualche mese.</i>
Питати за страницу	<i>A che pagina siamo? E testo è a pagina 36. Aprite il libro a pagina 45.</i>
Објаснити где се нешто налази на одређеном документу	<i>Secondo paragrafo, ultima riga. All'inizio della riga, subito sotto la foto...</i>
Тражити и давати обавештења о прошлим догађајима	<i>Che cos'è successo? Abbiamo avuto un incidente... Quando è successo? Due giorni fa.</i>
Утврдити хронологију	<i>Prima lei ha studiato chimica, poi si è iscritta a medicina, adesso ha due figli e fa la mamma.</i>
3. Исказивање расположења, личних ставова и жеља	
Охрабрити некога да каже шта мисли	<i>Di' quello che ti gira per la testa! Dai, parla!</i>
Питати/ рећи шта би неко желео да буде, ради, има	<i>Vorrei fare il medico... Che cosa vorresti fare da grande? Vorrei continuare i miei studi/diventare una persona importante.</i>
Исказати потребу	<i>Ho bisogno di...</i>
Исказати лично мишљење, став	<i>Secondo me...</i>
Поткрепити примером	<i>L'uomo distrugge la natura quando, per esempio, getta dappertutto i sacchetti di plastica.</i>
Исказати уврежено мишљење	<i>Si dice che gli italiani amano i bambini.</i>
Поредити навике	<i>Gli italiani mangiano più pasta che carne. Gli italiani amano la natura più dei serbi.</i>
Запретити	<i>Se non mi dici tutto, me ne vado.</i>
Исказати осећање поноса	<i>Siamo forti! Siamo i migliori!</i>
Исказати дивљење	<i>È bellissima! Ammiro le persone come lui. (Gli faccio) tanto di cappello!</i>
4. Исказивање заповести	
Подсетити некога да нешто уради	<i>Non dimenticare di telefonare alla nonna!</i>
Распоредити обавезе	<i>Anna spegni la luce, Maria chiudi le finestre, tu Giorgio prendi il sacco con i panini e usciamo. Chiudo io a chiave!</i>

Морфосинтаксички и фонетски садржаји

Морфосинтакса

Члан

Употреба члана уз властита имена, географске појмове, имена градова и држава, презимена.

Употреба члана уз присвојни придев и хипокористике и уз лична имена (*La mia cara sorellina; Dov'è la Lisa?*).

Именица

Деривација именица и прављење сложених именица. Понављање градива из претходних година учења.

Алтерација именица (основни суфикси за аугментатив, пејоратив, деминутив и хипокористике *-ino, -one, -accio, -etto, -ello, -uccio, -otto*).

Лажна алтерација (*focaccia, fioretto, montone...*)

Придев
 Алтерација придева.
 Најчешћи фразеолошки изрази са придевима (*sano come un pesce, lento come una lumaca, matto da legare, ubriaco fradicio...*)

Прилог
 Положај прилога у односу на глагол.
 Положај прилога *mai, sempre, ancora, già* уз *passato prossimo*.

Заменица
Gerundio presente + ненаглашене личне заменице, рефлексивне заменице и речце *ci, ne*.

Предлози
 Употреба неправих предлога са личним заменицама (*contro di lui, dietro di me, dopo di Lei..., davanti a te, vicino a noi ..., lontano da te ...*)

Глагол
 Имперфект правилних и неправилних глагола. Употреба имперфекта.
Gerundio presente.
 Фразеолошки изрази са глаголима (*fumare come un turco, ridere come un matto, bere come una spugna...*).

Речце
 Прилошке вредности речца *ci* и *ne*: *Ci vado subito. Lui ci crede. Ci scherziamo tutti. Ne parlo spesso. Non ne penso nulla. Ne sono tomata ieri.*
 Употреба речце *ci* и *ne* са ненаглашеним личним заменицама и рефлексивним заменицама.

Синтакса
 Сложена реченица у прошлом времену.
 Имперфект. Употреба *imperfetta* у независној и зависној реченици.
 Однос *passato prossimo - imperfetto*.
 Зависна реченица: погодбена, начинска, временска, узрочна и допусна са герундом.
 Каузативно *fare*. Каузативно *fare* и ненаглашене личне заменице (*Fammi vedere. L'ho pregato di non farglielo toccare*).
 Употреба и вредност структуре *stare per* (*Il treno sta per arrivare alla stazione*).
 Фонетика и ортографија
 Вредности знака *-i* - Именице с етимолошким "i" (*cieco, cielo, scienziato...*).
 Делјење речи на слоге.
 Хипотетички период: *Se faceva bel tempo andavo al mare*.
 Елементи цивилизације
 Поред упознавања, у оквиру говорних чинова, са начином понашања својственим италијанској култури, ученици морају упознати следеће:

- најважније климатске и географске особености Италије;
- начин живота и карактерне особине Италијана;
- Медитеран и место Италије на Медитерану и у Европи;
- начин исхране, обичаје и традицију у вези са тим;
- најзначајније гране италијанске индустрије, међу којима и модну, аутомобилску, прехранбену, електронску итд;
- спорт и омиљене спортове у Италији;
- достигнућа у области саобраћаја;
- Италију као чланицу Европске Уније.

VIII РАЗРЕД

(2 часа недељно, 68 часова годишње)

(23 часа обраде + 45 часова увежбавања, провере и систематизације)

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Оперативни задаци из претходних разреда, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Разумевање говора

На крају осмог разреда, ученик треба да:

- разуме, поред оних израза које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад, и објашњења непознатих речи помоћу познатог а већ активно усвојеног вокабулара;
- разуме дијалоге и монолошка излагања до једног минута, исказане природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који углавном садрже претходно обрађену језичку грађу;
- разуме песме везане за обрађену тематику и рефрене актуелних песама примерених учениковом узрасту и укусу.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- у потпуности савлада изговор гласова;
- правилно репродукује основне интонацијске схеме;
- користи спонтано устаљене изразе учтивости и оне који се тичу најчешћих ситуација на часу;
- спонтано ступа у разговор у оквиру обрађене тематике и говорних чинова;
- поставља питања предвиђена Програмом, која се односе на садржај обрађеног дијалога, наративног текста, на свакодневне ситуације, на догађаје у прошлости, на намере саговорника или на предмет његовог интересовања;
- ступи у једноставан разговор телефоном;
- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица, исказе мишљење о низу питања;
- у неколико реченица исприча лични доживљај у прошлости, уз давање појединости о ситуацији, месту и главним актерима;
- у неколико реченица исприча садржај дијалога или наративног текста;
- даје императивне исказе у комуникацији;
- спонтано честита рођендан, Нову годину, Божић, Ускрс, постигнут успех;
- интерпретира тематски прилагођене песме и рецитације.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- даље савлада технике читања;
- даље савладава правила графиције и ортографије као и најзначајније неправилности;
- разуме обавештења и упозорења на јавним местима;
- разуме елементе нечије биографије, односно *curriculum vitae*;
- разуме, глобално и селективно разноврсне садржаје неформалног писма или електронске поруке, телефонске поруке;
- разуме, глобално и селективно, садржај непознатог текста који се састоји од углавном познате језичке грађе;
- разуме логичке односе између реченица и дужих целина;
- разуме глобално садржај непознатог текста који садржи и изванредан број непознатих речи.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- савлада основна правила ортографије и карактеристичне изузетке;
- пише свој *curriculum vitae*;
- пише кратке саставе (до 100 речи), посебно оне у којима се приповедају догађаји у прошлости, уз давање појединости о ситуацији, месту и главним актерима;
- пише краће целине (до 100 речи), на основу датих елемената, визуелног, звучног или писаног подстицаја и исказе своје мишљење о теми;
- пише кратка неформална писма, електронске поруке, телефонске поруке разноврсног садржаја;
- преприча и преформулише садржај обрађеног дијалога или текста, а уз издвајање битних елемената и поштовање логичких односа између делова текста (до 100 речи).

Развијање способности и метода учења италијанског језика

Ученик треба да:

- препознаје основне карактеристике различитих врста текстова, нарочито писмених - неформално писмо, дескриптивни, информативни текст;
- уочава логичке односе међу елементима дискурса;
- познаје основне разлике између италијанског и нашег језика (изговор, интонација, писмо, род именица, падежи/предлози, изражавање прошлости, свршености и несвршености радње);
- буде способан да сам изради и за учење и обнављање користи белешке које су му потребне, нпр. мали речник (по темама или лекцијама), преглед најважнијих глагола, нарочито неправилних или друго.

Ученик треба да познаје:

- начин коришћења аудио, видео и информатичких материјала сачињених за учење италијанског језика;
- најважније италијанске интернет сајтове са информацијама и садржином из области културе, спорта, моде, италијанског начина живота.

Ученику треба показати и стално га подстицати на поседовање, употребу и правилно коришћење речника (двојезичног и, касније, једнојезичног), дати основне податке о речничкој литератури одговарајућег квалитета. Подстицати га на размисавање о италијанском језику, страним језицима, матерњем језику и језику уопште као изражајном средству. Подстицати га на контакт са писаном литературом, електронским садржајима и сл.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Тематика

Породица: породичне успомене; односи међу половима.

Школа: спортске активности и такмичења; припрема за даље школовање: избор занимања.

Живот младих: осамостаљивање младих; опасности и искушења с којима се сусрећу млади; омиљена састајалишта младих, одлазак у позориште, на утакмице; припремање забаве/прославе.

Свакодневни живот: телефонски разговор; дописивање путем Интернета.

Природа: оријентација у простору - географска карта, план града; национални паркови; угрожене биљне врсте.

Култура и наука: значајни споменици из историје и културе; најновија научно-техничка достигнућа.

Лектира: приче из живота познатих људи; анегдоте и шале; одабрани одломци једноставних или адаптираних прозних и поетских књижевних дела; научна фантастика; одабрани текстови из часописа за младе (до 10 страница).

Школски писмени задаци

По један писмени задатак у сваком полугодишту.

Садржаји програма језика и цивилизације

Говорни чинови

Говорни чинови из претходних разреда, иако у великој мери већ савладани, морају се стално обнављати и проширивати.

Говорни чинови	Реализација говорних чинова
1. Свакодневни друштвени контакти	
Топло, свесрдно се захвалити	<i>Grazie mille! Grazie infinite! Mi ha fatto, veramente, tanto piacere!</i>
Извинити се	<i>Mi dispiace... Mi scusi... Non volevo comportarmi così.</i>
Опростити	<i>Non fa niente! Non è grave. Ti perdono. Non pensarci/ci pensi più. Va bene per questa volta.</i>
Обећати	<i>Prometto/Ti prometto/Giuro/Ti giuro...</i>
Молити некога	<i>Ti prego, sii gentile/La prego, sia gentile, signora...</i>
Оптужити	<i>Sei tu/Sei stato tu a...</i>
Звати у помоћ	<i>Aiuto! Aiutatemi!</i>
Водити телефонски разговор	<i>Pronto!Pronto, dottor Latini? Buongiorno. Sono Maria. Posso parlare con Franca?/C'è Franca? Me la può passare, per piacere?</i>
2. Размена обавештења (време, место и друго)	
Проверити да ли је нешто тачно	<i>Sapete se Marco è arrivato?</i>
Упозорити некога	<i>Io ti avverto che... Ti segnalo che...</i>
3. Исказивање ставова и логичких односа	

Исказати увереност у исправност нечијих поступака	<i>Tu hai fatto bene a dire... Condivido la tua opinione che...</i>
Критиковати	<i>Non sono sicuro che questo sia il modo giusto... Non mi piace il suo comportamento, preferisco...</i>
Изразити сажаљење	<i>Pover'uomo... Povera donna... Poveri noi... Povera me...</i>
Исказати циљ нечијег понашања	<i>Ha fatto così per darti una mano.</i>
Исказати мишљење, лични став...	<i>Penso che/Ritengo che...</i>
Истаћи услов	<i>Se finisco in tempo, ci verro anch'io.</i>

Морфосинтаксички и фонетски садржаји

Морфосинтакса

Заменица

Релативне заменице. Релативна заменица *il quale*.

Глаголи

Садашње време конјунктива (*Congiuntivo presente*). Употреба конјунктива.

Congiuntivo imperfetto. Употреба.

Основна значења и употреба прошлих времена.

Congiuntivo passato. Употреба.

Придеви

Морфолошке одлике придева *santo*.

Положај придева у односу на именицу.

Положај више придева у односу на именицу.

Разлике у значењу придева у зависности од положаја у односу на именицу (дескриптивна и дистинктивна функција придева).

Синтакса

Сложена реченица.

Зависна реченица: исказна објекатска, субјекатска, намерна, узрочна, допусна...

Герунд и ненаглашене личне заменице, повратне заменице и речце *ci, ne*.

Stare + герунд (*Sto leggendo la tua lettera*).

Хипотетички период (*periodo ipotetico*): Сложене хипотетичке реченице за исказивање реалне могућности (*periodo ipotetico della realta*) са презентом, футуром, императивом и *passato prossimo*: *Se hai finito, esci. Quando torni, telefonami. Se fa bel tempo, andiamo in gita. Se studierai, andrai in vacanza*. Сложене хипотетичке реченице за исказивање могућности (*periodo ipotetico della possibilita*) - *congiuntivo imperfetto i condizionale presente*.

Елементи цивилизације

Поред упознавања, у оквиру говорних чинова, са начином понашања својственим италијанској култури, ученици морају упознати следеће:

- најзначајније италијанске обичаје, празнике и значајне датуме;
- неке значајне историјске личности, научнике, сликаре, вајаре и њихова дела;
- најчешће особине и веровања просечног Италијана.

Ученици морају бити у стању да дају:

- приказ неке покрајине, области или града;
- приказ изражене бригае за човекову средину и активност еколошког покрета, став Италијана према загађењу природе и ангажовање у њеној заштити.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

ОБЈАШЊЕЊЕ ПРОГРАМА

Четворогодишњи период учења италијанског језика у основној школи омогућује познавање и владање италијанским језиком до нивоа тзв. основне комуникације у свакодневном животу.

Учећи италијански језик ученици стичу знања и о култури и цивилизацији Италије.

Језички програм је кумулативан што значи да се у сваком разреду грађа надовезује на знања која су стечена у ранијим разредима. Неки елементи програма обрађују се концентрично, тј. у једној години се уводе у ужем обиму, а касније се грађа проширује. Савладавање нове грађе не сме да потисне раније усвојено. Ступњеви усвојености појединих елемената разликују се и иду од препознавања до аутоматизације.

Програмски захтеви обухватају четири основне језичке вештине: разумевање говора, усмено изражавање, разумевање писаног текста и писмено изражавање.

У току процеса учења и усвајања италијанског језика ученик мора да стиче и развија те вештине и то по редоследу који је наведен. Он прво мора да препозна звучну слику исказа и да разуме његов садржај, с тим да понавља исказ (имитира, репродукује) да би савладао акценат, интонацију и ритам и најзад, процесом вежбања, да се оспособи да самостално правилно саставља и саопштава своје исказе.

Тежиште учења у прве две године је на усменом изражавању и разумевању говора и поступном описмењавању, а у две завршне године значајно место добијају разумевање писаног текста (информативно читање) и писмено изражавање. Према томе, усмено изражавање претходи писменом изражавању, иде се од говорне комуникације ка писаној, а граматика је у функцији и говорног и писаног језика.

У савременој настави италијанског језика наставне методе и поступци комбинују се и допуњавају у зависности од врсте језичког материјала, типа часа, знања ученика и нивоа до кога наставни садржаји треба да се усвоје.

У програму су дата два нивоа усвојености језичких садржаја: ниво рецептивног усвајања или разумевања и ниво продуктивног усвајања или примене. Ниво рецептивног усвајања подразумева способност разумевања говора и писаног текста при слушању, односно читању. Ниво продуктивног усвајања или примене подразумева способност усменог и писменог изражавања.

У програму је обележен само ниво рецептивног усвајања. Садржаје који нису обележени ученици треба да усвоје на нивоу примене, што се постиже одговарајућим језичким вежбама и систематским обнављањем.

О нивоима усвојености наставник треба да води рачуна при вредновању ученичких знања.

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ ПРОГРАМА

Програм италијанског језика у основном образовању утемељен је на основним достигнућима савремене развојне психологије, психолингвистике и методике наставе страног језика, тачније, на принципима који подразумевају: комуникативну или практичну оријентацију наставе; когнитивно усвајање програмских садржаја; функционални прилаз у избору и презентацији језичке грађе;

усвајање лексике на морфосинтаксичкој прогресији; комплексно-концентрично и ситуативно-тематско распоређивање језичке грађе; ослонац на културолошки аспект наставног процеса; познавање и поштовање психо-физичких карактеристика односно могућности ученика основношколског узраста.

НЕКЕ ОДЛИКЕ КОМУНИКАТИВНОГ ПРИСТУПА

Комуникативни приступ у настави италијанског језика ослања се на лингвистичке теорије које језик виде пре свега као систем за споразумевање међу људима, па је сходно томе и циљ наставе страног језика да ученик стекне способност комуницирања на италијанском језику. Настава страног језика укључује и упознавање друштвених норми, односно језичких функција, а не само језичких структура.

Ученици редовно раде у групама или паровима да би размењивали поруке и информације и често се ангажују у драмским активностима које симулирају ситуације из свакодневног живота како би се навикавали да користе језик у различитим друштвеним контекстима.

У настави се најчешће користе аутентични материјали (који морају бити прилагођени и припремљени за наставну активност) да би се ученицима што више приближиле ситуације из реалног живота.

Италијански језик користи се на часу што је могуће више уз невербална средства комуникације (мимика, покрет и сл.), како у основној комуникацији на часу (поздрављање, давање упутстава, тражење и давање једноставних објашњења, дозволе и др.) тако и да би се пренело значење речи или израза. Језик који наставник треба да течно и коректно користи, једноставан је, природан и прилагођен нивоу знања ученика. Превод се користи када је реч о апстрактним појмовима, али се избегава кад год је то могуће. Превод је средство за проверу оног шта ученик разуме или мисли, а не средство за остваривање наставе италијанског језика. То је посебна језичка вештина чије савладавање није предвиђено програмом за основну школу.

Мада се језичке вештине интегрално усвајају, у оквиру једног часа посебна пажња посвећује се једној или двема.

Улога наставника је превасходно да створи радну и комуникацијски богату атмосферу, која ће подстицати и најстидљивије ученике да учествују у комуникацији на италијанском језику. Наставник је пре свега координатор наставе и извор информација, а тек онда ауторитет који исправља грешке.

Грешке се сматрају интегралним и природним делом процеса учења. Стално, директно исправљање сматра се неефикасним јер не омогућује стварање добре атмосфере на часу. Корекција има смисла када се раде контролисане или вођене језичке вежбе, али не и када се језик користи за комуникацију (разговор, дискусија, опис, изношење личног става и сл.). Наставник може да запише најчешће грешке ученика и да касније посвети потребно време објашњењима и исправљању грешака.

БИТНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА ОД V ДО VIII РАЗРЕДА

Активна улога ученика као субјекта наставног рада спада у главне циљеве савременог образовања. У процесу учења италијанског језика пожељно је да ученик буде активан не само у току стицања продуктивних умења (усмено и писмено изражавање) него и рецептивних умења (слушање усменог излагања и читање). Наставу треба организовати тако да комуникација на часу не буде само једносмерна (од наставника ка ученику) већ да се омогући и ученику да на сваком часу нешто пита, каже, прочита или напише. Наставник треба да подстиче иницијативу и активност ученика на часу, а он у све већој мери да буде организатор ученичких активности. Да би у томе био успешан, наставник мора добро да упозна психолошке одлике сваког ученика.

Овако конципирана настава италијанског језика налаже да се већи део времена посвети активном раду ученика на усвајању одређених знања и стварању потребних језичких вештина, а мањи за излагање новог градива где је и даље улога наставника у преношењу информација доминантна, а ученик само рецептивно активан.

Активирање ученика остварује се применом разноврсних облика рада (групни и индивидуални рад) као и коришћењем разноврсних наставних техника, на пример:

- слушање говора наставника, звучних снимака, изворних говорника, уз групно и индивидуално понављање ради увежбавања правилног изговора и упамћивања одабраних смисаоних целина, нарочито у почетној фази учења,

- одговори на питања наставника и ученика и на визуелне подстицаје као и поступање по налозима наставника,

- подела улога у дијалозима и ситуацијама.

У каснијим фазама овим техникама додати и:

- писмене вежбе са аутокорекцијом и корекцијом од стране других ученика, избор тачног одговора, допуњавање, супституције, трансформације, постављање питања,

- разговори ученика о одређеној теми на основу усвојеног градива,

- читање у себи кратких одабраних одломака и давање усмених или писаних резимеа (најпре вођених, а затим и самосталних) уз коришћење речника.

Поред наведених, наставници ће креативно примењивати и друге облике рада да би код ученика развијали способност самосталног усменог и писменог изражавања и припремили их за самосталан рад. Рад на оспособљавању ученика за самосталан рад и самообразовање треба да буде сталан задатак сваког наставника италијанског језика. Могућности за овакав рад су нарочито погодне у оквиру додатне наставе.

Самостални рад ученика негује се од самог почетка учења. Већ у V разреду ученици могу добити диференциране задатке који обухватају сва четири језичка умења; ти задаци из године у годину постају сложенији.

У циљу бољег усвајања наставних садржаја наставник треба да упућује ученике и на стицање знања путем самосталног рада:

- прикупљање аутентичног материјала (фотографије, плакати, проспекти и сл.) о знаменитостима Италије, итд,

- слушање одабраних звучних снимака (текстова, песама, разноврсних вежби и сл.) са касета и компакт дискова,

- читање одабраних одломака уз коришћење речника, или по сопственом интересовању,

- праћење одабраних радио и ТВ емисија, посећивање занимљивих сајтова на Интернету и припремање резимеа за час (усмено, а за ученике који похађају додатну наставу и писмено),

- гледање музичких и рекламних спотова, кратких емисија занимљивог садржаја, преко сателита или видео трака, и излагање о виђеном (уочавање карактеристика дате средине и разлика у начину живота народа чији се језик учи).

Домаћи задаци заузимају важно место у остваривању циља и задатака наставе италијанског језика. За домаћи задатак даје се, по правилу, оно што се на часу усмено увежба. Задатке треба давати редовно и са смишљеним циљем, а у захтевима и броју задатака бити умерен. Задаци треба да буду разноврсни, да подстичу ученика на самосталан рад. Захтеви и временски треба да су прилагођени стварним могућностима ученика.

Припреми, изради и анализи школских писмених задатака наставник треба да посвети посебну пажњу. Захтеви који се пред ученике постављају зависе од њиховог познавања италијанског језика. Иде се од једноставнијих ка сложенијим, а у старијим разредима кроз школске писмене задатке наставник треба да омогући ученику да покаже своју самосталност и креативност у писменом изразу на италијанском језику. То је уједно и прилика наставнику да провери колико су ученици оспособљени да научно и примене.

Школски писмени задаци могу да буду:

- одговори на питања, допуњавање или варирање реченица,

- варирање текста са одређеним задатком, писање питања и одговора на основу датог текста, опис слике, или низа слика,

- вођени састав на дати низ слика или други подстицај у вези са обрађеном тематиком,

- писање краћих самосталних састава (описивање догађаја, личног доживљаја и сл.) на основу датог плана, писање писама и сл.,

- задаци за проверу степена усвојености појединих језичких елемената и сл.

Као припрема за израду школских писмених задатака и провера усвојености мањих наставних целина, могу да послуже и кратке писмене вежбе које наставник исправља на часу и са ученицима анализује. Те вежбе не морају увек и да се оцењују.

Настава италијанског језика са наставом осталих предмета доприноси ширењу општег образовања и културе ученика и зато

корелација са тим предметима, посебно са матерњим језиком, историјом, географијом, музичком и ликовном културом, заузима значајно место. Ова корелација остварује се на основу тема датих у програму, уџбенику и додатним материјалима које имају наставници или ученици, као и на основу разговора о појединим темама. Без сарадње са наставницима осталих актива није могуће остварити корелацију са сродним програмским садржајима других предмета.

Норматив простора и опреме прописује коју опрему и наставна средства треба да поседује школа за извођење наставе страног језика. Многа од тих средстава купују се готова, али не треба занемарити и оно што сам наставник може да уради са својим ученицима или колегама (слике, плакати, цртежи, графофолије, албуми, датотеке и сл.). Коришћење ових средстава је предуслов за извођење савремене и ефикасне наставе. Уџбеник, међутим, и даље остаје основно и главно средство ученика и наставника у остваривању циљева и задатака наставе. Наставник бира оне садржаје и захтеве који ће му највише помоћи у реализацији тих циљева и задатака. Тематику програма не треба поистовећивати са текстовима у уџбенику, јер се поједине теме могу остварити и преко говорних вежби.

Наставни програм италијанског језика може успешно и рационално да се остварује, само под условом да се одељења деле на групе до 20 ученика, нарочито у VII и VIII разреду због смањеног фонда часова и основног захтева наставе италијанског језика за развијањем говорне способности ученика.

ОБЛИЦИ РАДА НА ЧАСУ У НАСТАВИ ИТАЛИЈАНСКОГ ЈЕЗИКА

1. **Фронтални облик рада** одвија се са целим одељењем, под истим радним условима. Наставник има доминантно место у раду на часу и користи углавном вербални метод. Настава је прилагођена просечном ученику, што може да умањи мотивисаност слабијих и надарених ученика. Процес памћења градива је отежан, јер су ученици пасивни у процесу усвајања наставних садржаја. Овај облик рада у настави италијанског језика погодан је за одређене активности као што су презентирање и објашњавање новог градива, систематизација наставне грађе, припрема за писмене провере и слично.

2. **Групни облик рада** одвија се у групама чија величина зависи од постављеног задатка и броја ученика у одељењу. Најчешће се тај број креће од три до пет ученика. Наставник планира задатке заједно са ученицима, и они треба да буду јасни, прецизни и добро осмишљени; помоћ пружа само када је то потребно. О резултатима рада разговара се по завршеном задатку.

Задаци могу бити:

- исти за сваку групу
- диференцирани према садржајима
- диференцирани према интересовањима ученика, и
- диференцирани према нивоу знања и способности ученика.

Рад се састоји од:

- припремне фазе (одређивање циља и задатака, подела рада и подела ученика на групе)
- радне или оперативне фазе (израда задатка, размена искустава)
- завршне или верификационе фазе (извештавање група, дискусија, систематизација добијених резултата и вредновање).

Групни облик рада посебно се користи приликом увештавања наставне грађе, нпр. састављање и извођење дијалога, писање неформалних писама, сценарија, учешће у играма и друго.

На групни рад треба прећи тек пошто се ученици навикну на рад у паровима.

Рад у паровима је посебан облик групног рада где по два ученика раде на истом задатку. Рад се завршава када неколико парова, а не сви ученици, заврше задатак.

Рад на пројекту представља још један вид групног облика рада који подстиче ученике да активно учествују у дубљем истраживању дате теме и да повезују оно што су учили у другим предметима са оним што раде на часу италијанског језика. Овим се не само остварује тако потребна корелација са наставом других предмета већ се ученици и мотивишу како за тимски тако и за индивидуалан рад, што је и један од задатака наставе италијанског језика.

Пројекат има јасно одређене и диференциране задатке, а резултат рада може се приказати другима: родитељима, наставницима, другим ученицима. Пројекат може бити израда школских или зидних новина, планирање заједничког путовања, приказивање заједничког путовања, излета или друге занимљиве активности, или било која друга активност у чијој реализацији, на унапред планиран начин, учествују сви ученици.

3. **Индивидуални облик рада** представља појединачан рад ученика уз одговарајућу помоћ наставника. Сви ученици решавају исте задатке. Индивидуалан рад може бити усмерен (вођен) и слободан (контролисан самосталан рад ученика на часу). Овде се најчешће примењују методе рада на тексту.

У индивидуализираној настави рад је прилагођен појединцу, усклађен са његовим способностима, особинама и интересовањима. Овај облик наставе подразумева диференциране задатке, примену посебних метода, средстава и извора знања који варирају у зависности од ученика. Ученици напредују према властитом темпу рада.

Овај облик рада наставник италијанског језика користи када се од ученика тражи да исказа, усмено или писмено, своје мишљење и став, да изрази своју креативност, да напише писмо. Наставник га обавезно примењује када ради са слабијим или веома надареним ученицима, као и приликом вредновања знања како би стекао јасан увид у знање сваког појединца.

ТЕХНИКЕ РАЗВИЈАЊА ЈЕЗИЧКИХ ВЕШТИНА И САВЛАДАВАЊА ЈЕЗИЧКЕ ГРАЂЕ

V и VI разред

а) Разумевање говора и усмено изражавање

Радом у ова два разреда ученици треба да науче да препознају фонолошки састав језика, да артикулишу нове гласове и да усвоје акценат, квантитет, ритам и карактеристичну интонацију. Они истовремено треба да разумеју значење исказа и да науче да га коректно понављају (репродукују), а затим и да га варирају.

У току чисто оралног периода у V разреду (до 16 часова) ученици усвајају најфреквентније речи и изразе путем малих дијалога у симулираним говорним ситуацијама. У овој фази учења све речи треба да буду активно усвојене, изузев оних речи из песмица које не задовољавају наведене критеријуме. Посебно треба инсистирати на активној употреби тзв. функционалних речи помоћу којих се гради оквир исказа.

У даљем раду у V и VI разреду, наставља се са сложенијим захтевима у области разумевања на слух. Поред разумевања захтева, молби, исказа и питања, на чему се инсистира током оралног периода, ученик треба да се оспособи да разуме варијације познате садржине у оквиру обрађене тематике и језичке грађе (на пример: промену рода, броја, особине лица или предмета, места или времена догађања радње и сл.). Приликом провере разумевања говора, ученицима се звучни запис пушта два или три пута, а приликом сваког слушања ученици решавају по један јасно дефинисан задатак. Сврха првог слушања јесте глобално разумевање (ко говори, где, када, о чему), док се приликом другог слушања тражи селективно разумевање (разумевање одређене информације / одређених информација); евентуално треће слушање може послужити за разумевање имплицитних садржаја (тона, намера саговорника и др.).

Када је реч о усменом изражавању, основна форма рада су говорне вежбе. Ученици репродукују дате реченичке исказе или краћи текст у оквиру познате лексике и граматичких структура. Постављају питања на основу визуелног подстицаја и дају кратке одговоре. Ученици воде дијалог у склопу једноставних комуникацијских ситуација - започињу дијалог, реагују на исказ саговорника и завршавају дијалог. Дају кратак опис предмета, људи, радњи, ситуација. Поред питања и одговора, користе се и следеће технике рада:

- супституција делова реченица,
- допуњавање реченица датим елементима,
- трансформација реченица (време, лице, број),
- повезивање простих реченица у сложеније,

- одговори на питања проширеном или сложенијом реченицом,
- постављање питања помоћу датих упитних речи или на визуелни подстицај,
- варирање дијалога, ситуације и сл.

У складу са порастом знања ученика повећавају се захтеви и у дијалогској и у монолошкој форми изражавања. Пожељно је што је могуће више персонализовати говорне активности, односно пружати могућност ученицима да што више говоре о себи, својим интересовањима и свом окружењу.

Потребно је поклонити одређену пажњу и невербалној комуникацији тј. мимици, покрету и језику тела.

б) Разумевање писаног облика језика и писмено изражавање

После оралног периода прелази се на визуелно препознавање усвојене језичке грађе путем читања.

Приликом увођења у читање читају се речи и кратке реченице чије су значење и изговор ученици усвојили током оралне наставе. У овој фази рада користи се графоскоп, траке са исписаним реченицама или апликације са речима које се састављају у реченице, уз слике и ситуације које су ученицима познате.

Ова фаза траје око две недеље, а даљи рад на читању наставља се тако да се чита само обрађено, усмено савладано градиво/садржина. Вежбе у читању се спроводе прво на основу звучног модела (наставник или звучни снимак), а касније без њега. У V разреду преовлађује гласно и изражајно читање које омогућује коректно усвајање гласова италијанског језика и реченичне интонације, ритам и тачност у читању.

Читање са циљем разумевања и добијања информација на основу текста постепено се уводи и систематично увежбава. То је по правилу читање у себи; ученици више пута читају текст у себи и решавају по један јасно дефинисан задатак. Као и код разумевања говора, прво се проверава разумевање глобалног садржаја текста, а тек потом разумевање појединих информација и других значајних елемената текста.

У периоду увођења у читање, ученик је учио да постоји одређени однос између гласова и графичких знакова. До сада га је усвајао рецептивно, читањем, а сада треба да га продуктивно реализује, односно да научи да сам претвара гласове у одговарајуће графичке знакове. Писање се не савлађује одједном, већ прогресивно, из разреда у разред.

Увођење у писмено изражавање почети преписивањем појединих речи и реченица претходно усмено усвојених. Прелаз на писање не треба почети учењем целе абецеде, нити у овој фази рада треба ученике упознавати са свим знацима фонемске азбуке одједном, већ поступно и према конкретним потребама. Пише се само оно што се усмено добро зна.

Примењују се следеће технике рада:

- преписивање појединих речи и реченица,
- допуњавање изостављених слова или групе слова у задатим речима: преписивање са одређеним задатком,
- допуњавање изостављених речи у реченици,
- краћи диктат познатог или нешто измењеног текста,
- кратки одговори на питања и постављање једноставних питања,
- састављање реченица од датих речи према моделу, односно на основу супституционе табеле,
- трансформација реченице (време, лице, род),
- довршавање започетих реченица и исказа
- краћи састави на основу питања, слика или теза и краћа неформална писма и честитке.

У V разреду упознавање са фонемским симболима. У VI разреду усвајање абецеде као припрема за рад на речнику.

Писане активности, као и усмене активности, иду од веома контролисаних до потпуно слободних. Поред вођених активности, код почетника не треба искључити и једноставне слободне активности. Контролисане и вођене активности користе се за увежбавање језика, док слободне активности треба да помогну изражавању, а садржај је оно што је битно, што носи значење.

"Преписивање" је полазиште у писању. То је активност која пружа наставнику могућност да ученик побољша језик који је дат усмено или кроз читање. Ткз. одложено преписивање помаже да се вежба визуелна меморија код ученика. На табли се напише кратка позната реченица или реченица састављена од познатих елемената, ученицима се остави неколико секунди да је погледају, онда се она обрише и ученици пишу оно што су запамтили. Диктат, уколико се даје, треба да буде кратак, да има циљ и да је повезан са активношћу која се одвијала пре или ће тек да уследи.

Једна од вођених писаних активности је и вежба попуњавања.

Слободне писане активности изискују припреме: разговор о теми, обраду лексике у вези теме итд. Оне могу да укључе: описивање лица, предмета, појава и слично, писање дијалога, порука и неформалних писама.

VII и VIII разред

а) Разумевање говора и усмено изражавање

У погледу разумевања на слух у овом периоду ученици треба да разумеју излагања нове садржине, шире од обима продуктивно усвојене лексике и структура. Поред захтева да се поступи по налозима наставника и реагује на постављена питања наставника и ученика, ученици треба да слушају говор наставника или спикера са звучне траке, уз примену техника рада као што су:

- уочавање и издвајање појединих гласова, речи и реченица у саслушаном низу,
- провера разумевања саопштеног исказа или смисаоне целине уз помоћ питања затвореног и отвореног типа, питања са вишеструким избором одговора, захтева да се одреди да ли је дати исказ тачан или нетачан у односу на целивит садржај и сл.,
- одређивање на кога се дати исказ односи и уочавање битних карактеристика личности, ситуације, радње о којима се у саопштеном садржају говори.

У погледу усменог изражавања и даље се негују и примењују технике коришћене у V и VI разреду, с тим што се захтеви повећавају у складу са напредовањем ученика. Поред ових, примењују се још и следеће технике рада:

- сажимање текста,
- препричавање по датом плану,
- вођење спонтаног разговора у оквиру обрађене теме,
- стварање нових говорних ситуација на основу обрађених тема у складу са интересовањем ученика,
- грађење нових дијалога у складу са могућностима и жељама ученика, уз коришћење усвојених комуникативних јединица и фразеолошких израза,
- подела улога, играње улога у дијалозима и ситуацијама,
- разговор ученика у групи о одређеној теми на основу усвојеног градива у аналогној говорној ситуацији.

Савремена настава италијанског језика предвиђа свесно учење. Когнитивни приступ наводи ученике на свесно усвајање законитости језика који уче. Док је у V и донекле у VI разреду ученик усвајао језички систем глобално, у VII и VIII разреду он га усваја аналитички, на нивоу поимања који одговара узрасту ученика и његовим психосазнајним могућностима. Сада се од ученика очекује разумевање и свесна примена основних елемената и њихове функционалне повезаности, као што су: функција појединих делова исказа, категорија рода, броја, вида, времена; самосталност или зависност елемената, непотпуност елемената односно обавезност допуне и сл.

б) Разумевање писаног облика језика и писмено изражавање

У VII разреду ученици би требало да су оспособљени за информативно читање, тј. да самостално читају текст у себи да би га разумели и добили тражене информације.

Да ли су ученици разумели у себи прочитани текст проверава се следећим техникама:

- одговори на питања,
- вишеструки избор одговора,
- одређивање смисаоних целина,

- давање наслова за сваку смисаону целину,
- давање основних теза/идеја текста у целини или појединих његових делова,
- сажимање текста.

При обради новог језичког садржаја наставник објашњава не само основно значење лексичких јединица већ упућује и на контекстуално значење и једно или више пренесених значења. Наставник на матерњем језику даје објашњење оних речи и израза које ученици без превода на матерњи језик не би могли да схвате или би време уложено за објашњење на италијанском језику било нерационално.

Писмено изражавање ученика и даље се систематски негује. Раније коришћеним техникама рада придодују се још и:

- писмено препричавање текста помоћу одговора на постављена питања, градећи од одговора просте, проширене и сложене реченице;
- писмено препричавање текста према плану,
- проширивање реченица у проширене, независне или зависне сложене реченице,
- писање неформалних писма, вођење дневника,
- састав или дијалог на теме из свакодневног живота, на основу низа слика или плана, писање писма као слободног састава на теме из живота и рада ученика и њиховог интересовања.

Изговор и интонација

Интонација је један од носилаца значења у усменој комуникацији, па јој треба посветити одговарајућу пажњу. Интонацијом се постижу нијансе у значењу, изражава став, намера и емоционално стање говорника. Због свега овог, она представља важан елемент у усменом споразумевању. Погрешно употребљена интонација чест је извор интеркултурних неспоразума. Битно је, стога, да се ученици упознају са најчешћим типовима тонских група које се користе у свакодневној комуникацији.

Изговор и интонација могу да се увежбавају кроз песму и стихове, као и слушањем и понављањем материјала снимљеног са изворним говорницима.

Грамматика

Грамматичке садржаје не треба одвајати од комуникативних функција, јер су они условљени комуникативном ситуацијом; стога је на првом месту значење, а не форма. Грамматичка правила користе се циљно и део су дискурса. Познавање грамматичких правила помаже учење; њихова основна улога је да омогуће ученику увид у језички систем италијанског језика.

Терминологију треба користити онолико колико то може да помогне ученику у процесу учења језика, јер циљ наставе италијанског језика није стицање знања о језику, већ усвајање језика.

Настави граматике као интегралном делу наставе језика треба посветити пуну пажњу. У раду са ученицима овог узраста препоручује се индуктивни приступ граматици. Ученици вежбају употребу грамматичког облика или структуре у природном контексту, затим се структура у склопу реченица издваја из текста и пише на табли. Подвлачењем или заокруживањем истичу се формална обележја структуре; потом ученици, уз помоћ наставника, долазе до правила о грађењу и употреби те структуре у датој ситуацији. Након тога следе језичке вежбе из уџбеника или их сам наставник припрема. Све ове вежбе, посредно или непосредно, треба да буду у функцији комуникације. Наставник даје објашњења на матерњем језику, а у процесу утврђивања матерњи језик се потпуно елиминише.

Нове грамматичке појаве усвајају се кроз познату лексику, као што се и нова лексика даје у познатим грамматичким структурама.

Вокабулар

Усвајање вокабулара сложен је и дуготрајан процес. Да би одређена лексичка јединица била трајно усвојена, треба често да се јавља у различитим контекстима. Потребно је да наставник стално има на уму функционалност одређене лексичке јединице и да сходно томе тражи од ученика њено продуктивно или рецептивно усвајање.

Вредновање рада ученика

У складу са циљем и задацима учења италијанског језика у основној школи оцењује се степен оспособљености ученика за разумевање говора и усмено изражавање, као и степен оспособљености за разумевање писаног текста и писмено изражавање.

Компоненте за вредновање основних језичких вештина - разумевања, говора, читања и писања присутне су у свим разредима али захтеви варирају у зависности од задатака предвиђених програмом за сваки разред.

До оцене знања и степена владања поменути језичким вештинама код ученика наставник долази сталним и систематским праћењем рада и активности ученика, уважавајући при том и њихове индивидуалне способности.

Захтеви за оцене су следећи:

- **одличан (5)** - Разуме саговорника и усмена излагања у нормалном темпу; течно се изражава користећи одговарајуће речи и изразе; влада основним елементима изговора и активно учествује у разговору; разуме текст који је у оквирима усвојене лексике и морфосинтаксичких структура и уме да га прочита коректно и течно; самостално се писмено изражава, уз евентуалне мање ортографске и граматичке грешке; познаје елементе цивилизације Италије у степену који је програмом предвиђен; настоји да буде самосталан и креативан у раду; уме да се служи књигом и осталом приручном литературом; веома одговорно се односи према својим радним обавезама.

- **врло добар (4)** - Разуме, уз мање тешкоће, усмена излагања у нормалном темпу; изражава се коректно али не и увек течно; у великом степену влада основним елементима изговора; користи коректно, уз мања одступања дате речи и изразе; разуме текст у целини, али не успева да схвати по неку појединост; чита углавном коректно и течно; уме самостално писмено да се изражава уз извесне ортографске и граматичке грешке које битно не утичу на смисао; уме да се служи књигом и речником; зна основне податке о култури Италије; своје радне обавезе одговорно и на време извршава.

- **добар (3)** - Углавном схвата о чему се говори, под условом да се излаже споријим темпом; може да учествује у једноставном разговору о темама предвиђеним програмом, уз чешћа понављања питања и са грешкама у изговору које битно не утичу на комуникацију; познаје речи и изразе и влада, у скромном обиму, предвиђеним морфосинтаксичким структурама; успева да разуме текст уз помоћ речника и извесна додатна објашњења; несигуран је у читању али може да разуме основну поруку текста; тешко успева да се самостално писмено изрази и прави веће ортографске и граматичке грешке; теже се служи књигом и речником; познаје само неке елементе културе Италије; своје радне обавезе не извршава увек одговорно и на време.

- **доволан (2)** - Разуме само мали део усменог излагања у споријем темпу; тешко се сналази и у једноставном разговору и поред честих понављања и упрошћавања; прави честе грешке у изговору; располаже веома оскудним фондом речи и израза; успева да прочита и разуме текст само уз велику помоћ наставника; не уме да се самостално писмено изражава; тешко се користи књигом и речником; доста се неодговорно односи према својим радним обавезама.

ПРОГРАМ ОГЛЕДА

Циљ огледа јесте:

- утврђивање целисходности увођења италијанског језика као обавезног предмета у основној школи;
- провера оправданости предвиђених наставних садржаја и метода за развијање комуникативне компетенције ученика на италијанском језику.

1. ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ОД I ДО VIII РАЗРЕДА

A/ Развијање комуникативне компетенције

Разумевање говора

Ученик треба да разуме усмену поруку (исказану савременим језиком, без непотребних лексичких и синтаксичких тешкоћа, и не

дужу од једног минута) и то на нивоу глобалног разумевања (основно обавештење из поруке), на нивоу селективног разумевања (проналажење тражене информације) и разумевања имплицитног садржаја (интонације поруке, односно намере говорника). Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (приповедање, разговор, информативни билтен), а ученик треба да буде способан да идентификује различите врсте исказа (изјавне, упитне и заповедне), да уочи кључне речи и експресивне елементе исказа, да уочи одредбе за исказивање различитих, Програмом предвиђених односа (време, место, узрок, последица, начин, итд), да реконструише непознато на основу контекста и да запамти кључне елементе поруке.

Усмено изражавање

Ученик треба да, у оквиру Програмом предвиђене језичке грађе, буде оспособљен да савременим језиком, примереним свакодневној комуникацији, искаже једноставну усмену поруку, да буде у стању да учествује у једноставном разговору; да једноставно и јасно исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да прочита и разуме једноставне поруке, знакове, писане информације и садржај једноставних, неформалних писама; да разуме, глобално, селективно и на нивоу имплицитног, једноставније аутентичне или адаптиране аутентичне текстове писане савременим језиком и везане за свакодневне ситуације и из домена учениковог интересовања.

Писано изражавање

Ученик треба да, у оквиру Програмом предвиђене језичке грађе, буде способан да напише своје личне податке, да напише честитику, разгледницу, једноставну поруку и краће неформално писмо, да опише неки доживљај и место у којем живи, да напише нешто о себи и својим интересовањима, да напише кратак резиме о ономе што је чуо, видео или прочитао и изнесе лични став (допадање, недопадање, слагање, неслагање и друго).

Развијање социо-културне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију, културу и уметност Италије, ученик треба да стекне увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике које у погледу навика (вербална и невербална комуникација), обичаја, менталитета и институција постоје између наше земље и Италије.

Б/ Развијање способности и метода учења италијанског језика

Остваривање циљева наставе италијанског језика подразумева и учениково осамостаљивање у погледу начина учења овог предмета. Он стога треба да познаје циљеве наставе италијанског језика уопште и постигнућа која се очекују у појединачним фазама учења, врсте одређених задатака и вежбања и начине њиховог савладавања, начине и критеријуме вредновања знања; ученик треба да се оспособи да у граматички и речнику пронађе потребну информацију, да наставника замоли за помоћ и каже да нешто не разуме; да прибегне компензационим стратегијама када није у стању да се прецизно изрази.

Развијање компензационих стратегија

1) На нивоу разумевања говора ученик треба да се оспособи да:

- схвати значења сложених речи састављених од елемената који су познати ученику и који се комбинују у складу са продуктивним правилима о грађењу речи, под условом да процес грађења речи не укључује значајније промене у конституентним елементима;

- схвати значења непознатих елемената на основу датог контекста са познатим елементима, под условом да се контекстуални подстицаји могу лако препознати и тумачити.

2) На нивоу усменог изражавања и општења са представницима других култура ученик треба да стекне способност да:

- опише предмете и лица парафразирањем, користећи

а) општа физичка својства (боја, величина, облик и сл.),

б) посебне карактеристике (нпр. оно са три ноге),

в) намену (нпр. предмет на коме се седи);

- опише својства и квалитете који се односе на

а) општа физичка својства (нпр. предмет од дрвета),

б) посебна својства (напр. *има три ноге и без наслона је*),

в) намену (напр. *седиш на њој*);

- извини се због несигурности или непознавања устаљених норми учтивости

(*Жао ми је, не знам/нисам знао...*);

- пореди са оним што је уобичајено у његовој земљи

(*У нашој земљи се...*);

- затражи помоћ, обавештење и сл.

(*Шта би требало да урадим? Како треба то да урадим?*).

3) На нивоу разумевања прочитаног текста ученик треба да се оспособи да:

- схвати значења сложених речи састављених од елемената (основе и афикса) који су познати ученику и који се комбинују према правилима о грађењу речи, под условом да су значења директно изведена на основу познавања датих елемената и уз примену правила о грађењу речи;

- схвати значења непознатих елемената (посебно израза и речи) на основу контекста са познатим елементима, што омогућава разумевање значења непознатих елемената;

- коректно тумачи значења ткз. "интернационалних" речи које су ученику познате из матерњег језика и чији је формалан однос са еквивалентом у матерњем језику сасвим јасан;

- уочи разлике у значењима речи које припадају истој језичкој породици или деривацији;

- пронађе и схвати значења непознатих речи или фраза у двојезичном речнику или листи речи уређеној по азбучном реду, као и у једнојезичном речнику, под условом да одређени вокабулар садржи углавном познате елементе.

4) На нивоу писменог изражавања, ученик треба да се оспособи да:

- опише предмете и лица парафразирањем, користећи

а) општа физичка својства (боја, величина, облик и сл.),

б) посебне карактеристике;

- опише својства и квалитете који се односе на

а) општа физичка својства,

б) посебна својства,

в) намену;

- користи речнике (двојезичне и једнојезичне).

2. ПРОСТОР, ОПРЕМА И НАСТАВНА СРЕДСТВА

Простор, опрема и наставна средства истоветан су као и за наставни предмет страни језик као обавезан предмет у основној школи ("Службени гласник РС - Просветни гласник", број 4/90).

3. ВРСТА СТРУЧНЕ СПРЕМЕ

Наставу и друге облике образовно-васпитног рада може да изводи за предмет италијански језик: професор, односно дипломирани филолог за италијански језик и књижевност.

4. ПРАЋЕЊЕ ИЗВОЂЕЊА ОГЛЕДА

Оглед траје четири школске године. За време извођења огледа посебна комисија врши праћење остваривање огледног наставног програма огледа најмање једанпут годишње. На крају сваке године сагледавају се остварени резултати и пише извештај о оствареном праћењу. Извештај треба да садржи процену резултата рада, као и примедбе и сугестије за остваривање појединих

садржаја уколико се процени да су корекције неопходне.

По завршетку огледа комисија подноси коначни извештај о оствареним резултатима и оправданости оваквог начина рада. Овај извештај треба да садржи и сугестије, односно предлоге за евентуалне корекције, измене или допуне садржаја, метода и облика рада.

На основу резултата праћења остваривања огледног наставног програма надлежни орган може да скрати или продужи време извођење огледа у школи.